

ЗЯТІНА ДІНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ГК УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЗАВДАНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Згідно із статтею 1 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС однією з цілей асоціації є запровадження умов для посиленних економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі та підтримка зусиль України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС [1]. Аналіз змісту Угоди про асоціацію дозволяє зробити висновок, що її положення регламентують багато ключових економічних сфер, зокрема питання запровадження європейських засад конкуренції в Україні, скасування мит, зборів та інших платежів, особливості нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, сприяння розвитку торговельних відносин між країнами, регулювання процедур державної закупівлі, державної допомоги, концесії, закріплення європейських підходів до здійснення різних видів господарської діяльності тощо. При цьому більшість відносин, на регулювання яких спрямовані положення Угоди про асоціацію, за своєю суттю та природою є господарсько-правовими та регулюються господарським законодавством. Слід підкреслити, що в ГК України закріплюється загальний підхід Угоди про асоціацію – а саме мета підтримки вільної конкуренції, заохочення розвитку підприємництва, необхідність досягнення балансу публичних і приватних інтересів. Тому належна реалізація засадничих положень ГК України дозволить досягти економічних цілей Угоди про асоціацію.

Господарський кодекс України є основним нормативно-правовим актом, що регулює господарські відносини в Україні. І такі відносини не можуть регулюватися приватно-правовими законами, адже таке регулювання буде однобоким, залишить без обмежень публічно-правовий вплив в цій сфері відносин. Саме тому в аспекті покращення чинного законодавства та приведення його до європейських засад не можна погодитися із окремими положеннями законопроектів, що пропонують сьогодні відповідні зміни. Наприклад, мова тут йде про Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави 4482 від 10.12.2020 [2]. Так, в пункті 1,2 Проекту пропонується «частини третю і четверту статті 117 Господарського кодексу України виключити» та доповнити Цивільний кодекс України положеннями

про відокремлені підрозділи. З цими пропозиціями погодитися не можна. Адже з тексту ключового нормативно-правового акту, що регулює особливості здійснення господарської діяльності, пропонується виключити положення щодо відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави. Такі пропозиції не узгоджуються із метою ГК України – регулювання організації та здійснення господарської діяльності. ГК України, як центральний нормативно-правовий акт в сфері господарювання, має містити детальні положення щодо організації та здійснення діяльності відокремлених підрозділів, в тому числі відокремлених підрозділів юридичних осіб, утворених відповідно до законодавства іноземної держави. Крім того, до предмету регулювання господарського законодавства входять внутрішньогосподарські відносини, учасниками яких є відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання (ст. 3 ГК України). Отже виключення вказаних положень з тексту ГК України не узгоджується із господарсько-правовою природою відносин за участю відокремлених підрозділів.

Не можна допустити формального підходу до реформування чинного законодавства без врахування природи відносин, що підлягають реформуванню. Без сумніву ГК України і ЦК України, як і інші положення національного законодавства, потребують вдосконалення та пристосування до сучасних економічних та соціальних умов. Але таке вдосконалення має йти шляхом врахування галузевої специфіки національного законодавства та світової практики щодо розмежування галузей, шляхом систематичного та природнього регулювання відносин без спроби штучної підміни та штучного поєднання предметів регулювання ЦК України і ГК України, а саме шляхом розуміння та врахування специфіки регулювання обох кодексів. У більшості країн світу бізнес-відносини підпадають під спеціальне нормативно-правове регулювання. Саме такий підхід дозволить досягти мети, що поставлена в Угоді про асоціацію та забезпечити належне та ефективне функціонування національної економіки.

Наостанок, слід звернутися до сучасних тенденцій розвитку європейського законодавства. Адже на рівні ЄС сьогодні розглядаються ініціативи щодо розроблення Проекту Європейського кодексу бізнесу. Як підкреслюється, гармонізація бізнес-права підвищить ефективність європейської економіки, також це сприятиме більш вільному доступу до капіталу та зменшить поточні витрати компаній. Прийняття Європейського кодексу бізнесу підвищить ефективність внутрішньоторговельних відносин у ЄС та безумовно матиме позитивний ефект як на макроекономічному рівні, так і на рівні кожного окремого підприємства [3]. Отже, можна зробити однозначний висновок, що такі тенденції розвитку європейського законодавства цілком узгоджуються із національною концепцією ГК України, положення якого мають стати фундаментом економічного розвитку з врахуванням європейських стандартів.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/card2#Card
2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави» № 4482 від 10.12.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70633
3. The drafting of a European Business Code. URL: <https://www.robertschuman.eu/en/european-issues/0535-the-drafting-of-a-european-business-code>

Ключові слова: Господарський кодекс України, господарські відносини, галузева специфіка, вдосконалення законодавства, Європейський кодекс бізнесу.

Ключевые слова: Хозяйственный кодекс Украины, хозяйственные отношения, отраслевая специфика, усовершенствование законодательства, Европейский кодекс бизнеса.

Key words: Economic Code of Ukraine, economic relations, specific of branches of law, improvement of legislation, European Business Code.

БУДУРОВА ГАННА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ ЗА ГОСПОДАРСЬКИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Заходами процесуального примусу Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПК України) визнає процесуальні дії, що вчиняються судом у визначених кодексом випадках з метою спонукання відповідних осіб до виконання встановлених в суді правил, добросовісного виконання процесуальних обов'язків, припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства (ст. 131). Застосування до особи заходів процесуального примусу не звільняє її від виконання обов'язків, встановлених кодексом.

Заходи процесуального примусу, що застосовуються у разі порушення певних правил господарського процесу і покликані забезпечити виконання правил та відновлення порядку у господарському судочинстві, слід відрізняти від заходів процесуальної відповідальності. На відміну від заходів відповідальності, які первісною метою мають покарання правопорушника, такі заходи процесуального примусу є по суті превентивними заходами, що застосовуються для припинення протиправних дій або для запобігання їх негативним наслідкам. У зв'язку із цим, процесуальний примус взагалі включає заходи різної направлено-